

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poština plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravnništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5 Z uredništvo se mo-
govori vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rokopisi se ne vračajo.
Nesprete reklamacije so poštnine proste.
Telefon interurban št. 113.

40. številka.

Maribor, dne 11. aprila 1928.

Letnik XV.

Povolitveni položaj v naši državi.

Na manifestacijskem shodu naše stranke pri Gambriinu v Mariboru je poročal minulo nedeljo poslanec Vesenjaki o političnem položaju od volitev do danes. Izvajanja gospoda poslanca so bila tako temeljita, da jih prinašamo v glavnem izvlečku.

Uvodoma je gospod poslanec omenil radikalno-demokratsko vladno koalicijo, katero je razbil pred volitvami Pašič, ker je bilo korito, ki sicer sega od Triglavja pa do Vardarja, za dve stranki premajhno in ker so hoteli imeti radikali sami v rokah predvolitveno moč in oblast.

Ko so imeli radikali enkrat vso oblast v rokah, so razglasili volitve pod parolo: za in proti državi ali v resnici pa je šlo takrat: za in proti korupciji!

Zadnje volitve so pokazale kot beli dan jasno, da smo res to, česar sicer nimamo po ustavi, namreč narod Srbov, Hrvatov in Slovencev. Sedaj pa gre predvsem zato, da si Slovenci, Hrvati in Bosanci priborimo to, za kar se je narod izrekel pri volitvah.

Izid zadnjih volitev je nagnal dokaj strahu v vladne vrste. Preteklo je nekaj dni po volitvah, predno si je stari Pašič zopet v toliko opomogel iz povolitvenega razočaranja, da je začel po svoji, že dokaj znani navadi vohariti okrog: kako in kaj bi bilo s sestavo nove vlade.

K nam Slovencev je poslal svojega odposlanca v osebi gospoda Janjiča, službeno pa razglasil, da se njegova vlada ne pogaja z nikomur. Gospod Janjič je ponujal zmagovalni SLS razne Pašičeve cukrčke kot: ministrske stolčke, mesta velikih županov itd., samo, da bi naša stranka podprla Pašiča pri sestavljanju nove vlade. A gospod Janjič je odšel iz Slovenije s polno torpo svojih cukrčkov in z odločnim odgovorom vodstva SLS, da zastopniki in predstavniki slovenskega ljudstva niso na prodaj za že itak mikavne Pašičeve vabe, ampak, da ne bodo vstopili v nobeno vlado, katera ne bi pristala na pravice samostojnosti Slovencev.

Kakor je tipal Pašič po svojih odposlancih tajno-zaupno pri Slovincih, je storil tudi pri Radiču in Bosancih, a dobil je tudi pri teh odgovor: brez Korošca in Spaha ne pojde v vlado noben Hrvat, ker predstavitelje obeh narodov veže medsebojni dogovor.

Kakor hitro je videl Radič odločno zmago pošteno-zavednih Slovencev, je priznal potrebo pogajanja s predstavitelji tega naroda in tako se je osnoval slovensko-hrvatski-bosanski blok, ki stremi za enim ciljem: dajte nam zakonodajno samoupravo pokrajin!

Zahteva bloka po samoupravi se nikakor ne da več spremiti, ker ravno ta zahteva je pognala in zrastle iz življenske potrebe Slovencev in Hrvatov.

Brž ko so se enkrat strnili Slovenci, Hrvati ter Bosanci v skupni blok z istimi cilji, se je tega bloka ustrašila vlada in priromala je v javnost po balkanski navadi z raznimi grozljivimi sredstvi, kakor: amputacija. Beograjski korupciji nedostopne Hrvate in Slovence treba odrezati, a predno se še izvrši ta amputacija, jim treba še prav do dna izprazniti žepe.

Vendar radikalne amputacije ni vzel nikdo resno, ker vsi količkaj politično šolani vemo, da je Jugoslavija že nekaj let od vseh sosedov priznana država in da je ne more razkosovati kak Pašič, ali Pribičević, ampak, da spada amputacija pred mednarodni forum. Mednarodni forum pa se natančno zaveda, da se to rezanje ne bi moglo vršiti brez nedoglednih krvavih zapletljivost in bogzna kakih usodepolnih posledic tudi za razne druge sosedne nam države in se v od Pašiča zagrožene amputacije ne bo spuščal kar tako na zahtevo samo ene stranke v državi. Da je radikalna amputacija prazna grožnja, vemo vsi, ki smo na lastni koži preizkusili gospodarsko izmožgavanje Slovencev in Hrvatov potom centralizma.

Ako človek ve, kje ima žep, iz katerega je dosedaj samo jemal, a vanj nič deval, potem gotovo ne bo tako neumen, da bi ta žep kar meni nič tebi nič odrezal in ga pognal proč. In stari Pašič z vsemi beograjskimi vladnimi korupcionisti dobro zna, da smo Hrvati in Slovenci tisti doslej za nje vedno polni žep, iz katerega še doslej niso prav nič devali, ampak samo jemali.

Mi pošteni Slovenci odklanjamo vsako amputacijo, ampak hočemo s Srbi in Hrvati skupno državo, a zahte vamo v tej skupni državi svoje lastno in svobodno gospodarstvo na naši svobodni slovenski zemlji.

Grožnja z amputacijo so vladinoviči že opustili, zatekli so se k Pribičevićevemu receptu, nasilju: policije, žandarjev, bajonetov in razbojniške Orjune.

Pašič in Pribičević se že pripravljata za skupen vladni objem in Pribičević zagotavlja Pašiča, da mu bo za sprejem v vlado ukrotil Hrvate in Slovence z bičem. Najnovejši Pašičevi sredstvo, da se užene Slovence in Hrvate je Pribičević bič, katerega vihti g. Pašič po radikalnih in policajdemokratskih glasilih, da bi uplašil samozavestni hrvatski in slovenski narod in predvsem njegove predstavitelje ter zastopnike.

Mi Slovenci in Hrvati pa pri vseh grožnjah Pašiča in Pribičevića neustrašeno zahtevamo svobodno jugo-

slovensko državo in v tej državi tudi svobodno državljanstvo. Sovražniki države niso oni, ki se potegujejo za svobodno državljanstvo, ampak oni, ki skušajo potom Orjune in sokolstva omejevati in krotiti glavno in prvo zahtevo vsakega državljanca: osebno varnost in varnost lastnine.

Ako se hočeta Orjuna in Sokol res uspešno in hvalevredno udeleževati, potem imata dovolj hvaležnega polja pri južnih bratih in osobito na Goriškem in Koroškem. Mi Slovenci, ki prebivamo v okvirju Jugoslavije, imamo tolikanj narodne zavesti in kulture, da ne rabimo prav nobenih kulturonošcev kot so razbojniški orjunci in pa alkoholu in razgrajštvu udani Sokoli.

Dosedaj bridko preizkušene kulture orjuncev in Sokolov je nas vseh Slovencev sram in homo delali z vsemi silami na to, da to policajdemokratsko rano orjunaštva in sokolstva izrežemo tudi iz telesa mestnega prebivalstva, ker dežela je že davno zajezila val te kulture najustudnejše surovosti.

Končno se je še gospod poslanec dotaknil naravnost smešnega povpraševanja «Jutra»: Kdo je dal Korošču mandat, da se je šel pogajati v imenu slovenskega ljudstva z Radičem? Odgovor na to vprašanje so dali zborovalci sami s krikom: Demokratje ne, in samostojni, ki niti količnika niso dosegli na Štajerskem, ampak slovenski narod, ki je danes do slehernega poštenega Slovenca tesno strujen v neomajnih vrstah Slov. ljudske stranke!

Burno pozdravljen je končal gospod poslanec svoj govor, v katerem je podal na jedrnat način sliko današnjega političnega položaja v naši državi. Iz te slike nam blestijo že od daleč nasproti balkanske barve groženj in nasilja, katerega se pa Slovenci in Hrvati doslej nismo in pa tudi za prihodnje ne bomo bali!

Politični položaj.

Intervencija krome. Pod tem naslovom razmotriva beograjska «Politika» o nastopu krome kot posrednik med Srbi, Hrvati in Slovinci: Kralj naj pozove Hrvate, Slovence, Srbe in Muslimane na izreden sestanek z edinim pozivom: bratski sporazum. Od njih se z g. Radičem in njegovimi poslanci vred ne sme zahtevati niti prisega za zvestobo, niti prisega na ustavo, temveč samo to, kar oni hočejo od Srbov: bratski dogovor. Gotovo bi nihče ne mogel odbiti takega poziva in ne stopiti k skupni mizi s pomirljivim duhom. Članek končuje s pozivom na Srbe, ki se glasi: «Vemo, da se bodo ustrašili marsikateri Srbi besede sporazum in dogovor. Vemo, da bodo mnogi Srbi, zlasti Pašič in Pribičević, ponovno navedli svojo teorijo o enem narodu in o pravici, da odločuje večina brez sporazuma. Na njihovo devizo «Ni sporazuma!» velimo mi: «Je, je možen sporazum, vsaj poskušnja za sporazum! A ako ne uspe sporazum, vaše pravo večine ne bo preminulo! Ako vi popustite do skrajnih meja možnosti, a Radič ostane še dalje nepopustljiv, potem ne boste vi imeli samo le proste roke, nego tudi vso moralno podporo vseh onih, ki bodo ostali in se sporazumeli. In v tem slučaju more tudi krona z mirno dušo in čisto vestjo izročiti vlado in usodo države v roke ljudi dobre volje, onih, ki so ostali in se sporazumeli. Nikoli ne izgubi ta, ki nudi bratsko roko, nego ta, ki jo odbija. Ako vi odbijate bratsko roko, boste izgubili vi. Ako jo odbije Radič, izgubil bo on. Ako se vi vsi ne sporazunete, se sporazume narod preko vaših glav, ker se on danes ne vidi v vas. A če se vi sporazumete, pridobite vi osebno, a pridobil bo tudi ves narod.»

Sporazum med hrvatsko-slovenskem-muslimanskem blokom in radikali dobiva jasnejše oblike. Ugledni srbski politiki povdarjajo njegovo nujno potrebo ter trdijo, da se sporazumno lahko napravi nova ustava, do tedaj pa naj obvelja še stara, seveda brez izvajanja vsega tega, kar se je izkazalo kot slabo ter sporazumu škodljivo.

Načrt zveze demokratov in radikalov je padel menda popolnoma v vodo radi odločnega nasprotovanja Davidovičeve skupine in pa pretiranih zahtev Pribičevićevcev. Ti so zahtevali od radikalov vladna in upravna mesta v razmerju 9:7 in posebej še vse ministrske listnice, ki so jih imeli poprej. Radikali so te zahteve kratkoma odbili in celo demokrati desničarji so se začeli zavedati, da so šli predaleč. Pribičevića so prisilili, da se je pomaknil bolj v ozadje, v ospredju pa stoji dr. Voja Marinkovič.

Razcep med demokrati je vedno globlji. Svetozar Pribičević se na vso moč trudi, da bi prišel v radikalno vlado, Davidovič pa vedno naglaša, da ni mogoča nova zveza z radikali. Ker se kriza vedno bolj zaostruje, se Pribičević boji, da ne bi Davidovič oficijno stopil v stike s krono ter postal končno še rešitelj iz sedanje zmede. Pribičević bi po svojih prijateljih sedaj rad preprečil nameravano ostavko radikalne vlade.

Kaj se finančnemu ministru zdi nezadovoljivo. Finančni minister dr. Stojadinovič je objavil v «Politiki» članek o državnem dolgu in konstatiral, da znaša breme

predvojnega državnega dolga letno 312 milijonov din., breme povojnih zunanjih in notranjih posojil pa 250 milijonov din. letno, tedaj skupno samo 562 milijonov din. Dr. Stojadinovič ugotavlja, da so v primeri s proračunom od 7 milijard din. in v primeri z 12milijonskim prebivalstvom te anuitete minimalne. Kot razlog, da je to breme nezadovoljno, navaja dr. Stojadinovič, da so vsa zunanja posojila zajamčena z dohodki monopolov, železnic itd. Samo dohodki monopolov znašajo letno 1 milijardo 700 milijonov din., med tem ko moramo za zunanja posojila plačevati na leto samo 312 milijonov din.

Po svetu.

Albanija je mirna, ter se marljivo bavi z modernim in socialnim preobražanjem. Albanci so si izposlovali versko avtonomijo, odpravili so večinstvo in celoto da žene ne nosijo več pajčolan in že niso več vezane na verske in običajne turške forme, ki so doslej ženo oropale vseh človeških pravic. Pri vseh reformah povdarjajo Albanci, da imajo svobodno državo in to svobodo uveljavljajo tudi prisrčno in širokopotezno.

Poročilo o zunanji politiki je dal Mussolini ministru skemu svetu. Dal je pojasnila o svojem pogovoru z belgijskim zunanjim ministrom Josparjem, poročal o stanju pogajanj za trgovinske pogodbe z različnimi državami in povedal, da se je na konferenci v Opatiji sklenila začasna sistemizacija tranzita in trgovine med Reko in Sušakom in organizirala trgovina na meji med Kastvom in sosednim ozemljem. Kar tiče Delte in Baroša, sta italijansko in jugoslovansko stališče nezdržljiva. Sporazum se doslej ni dosegel. Italija ne bo privolila v delitve reške luke ter je šef italijanske delegacije v tem pogledu dobil nova navodila. Pogajanja se bodo nadaljevala. — Potem je Mussolini poročal o svojem pogovoru s poljskim zunanjim ministrom Skrzynskim. Rekel je, da je nasproti Skrzynskemu naglašil, da bi bilo koristno, ako bi Poljska avtonomijo v Vzhodni Galiciji razširila. Potem sta govorila o petroleju in premoži in je Skrzynski pokazal veliko pripravljenost, da ustreže željam italijanske industrije. Končno je poročal Mussolini o svojem sestanku z dr. Seipлом v Milanu in obojestranski najboljši volji za dosego čim najtesnejših prijateljskih odnošajev med obema državama. Ministrski svet je Mussolinijevo poročilo odobril.

Volilna reforma v Italiji. Po diktatu fašistov bode izveden večinski sistem, volilna okrožja se povečujejo in lista, ki bo dobila največ glasov, se bo smatrala kot v celoti izvoljena, ostali mandati se pa po proporciju razdelijo med druge stranke.

Iz Rumunije še vedno prihajajo vesti o nemirih in uporih. Vlada ne pušča nobenih poročil v inozemstvo. Opozicija se ne bori samo proti vsiljeni centralistični ustavi, ampak tudi proti krivičnemu stanovanjsko-najemniškemu zakonu bojarske klike. Položaj je še bolj kompliciran vsled tega, ker se z avtonomističnimi Rumuni vred upirajo tudi Nemci in Madžari, kateri se pritožujejo, da ustava ne zajamčuje njihovih manjšinskih narodnih pravic. Vrhu tega so vznejevoljeni tudi katoličani, ker Bratianova klika preganja katoliško Cerkev v prid pravoslavju. Kakor se vidi, je Bratianu istega kova, kakor «naš» Nikola Pašič. — Položaj je zelo kritičen, Bratianova vlada pa še olje lije v ogenj. Sedaj je bil v kabinetu in senatu sprejet zakonski načrt za razpustitev vseh verskih kongregacij in redov, izvzemši pravoslavni. Zaprlj se bodo samostani benediktincev, minoritov, pijaristov, usmiljenih bratov, itd., in ostal bo samo pravoslavni red sv. Bazilija.

Krah svetovne banke. V Kopenhagen je krahirala največja banka danske države, ki je spadala tudi med najvažnejše cele Evrope. Lastnik te banke Emil Glückstad je zastopal Dansko celo kot finančni strokovnjak na genovski konferenci in vsi člani danskega kraljevega dvora so naložili pri njem svoje premoženje. Bankir Glückstad je živel silno razkošno, polom se mu je pa že dolgo pripravljaval, ker so vsled ruske revolucije propadle ogromne svote njegove banke, posojene in naložene v carski Rusiji. To vse bi se bilo še popravilo, da ni izdajal tako ogromnih svot za razne pohode proti sedanji Rusiji. In ko je bila njegova banka že najbolj potrebna sanacije, je prišel na Dunaj, ter tu široko-ustno obljubil, da bo Avstrijo rešil, ter saniral njene finance. Bankir Glückstad je živel nad kraljevsko, imel je vile, pri katerih že plot stane več naših milijonov, jedel je pri pojedinah iz zlatih krožnikov, sedaj je pa kraljevskega razkošja konec, ker je zaprt in ker so tudi člani kraljevskega doma izgubili pri polomu svoje premoženje.

Pravi tip gospodskega mešetarja je Kerenski, ki živi kot ruski emigrant v Berlinu odkar je propadla njegova posredovalna vlada med rusko gospodo in ruskim narodom ter izdaja svoj list «Dni». V tem listu bi se hotel v zadnjem času pokazati v neki junaški vlogi in zato piše, da bi šel nazaj v Rusijo in to celo kot porok za zaprte in obsojene socialne demokrate, ki so vodili ter podpirali vsako protisovjetsko akcijo iz samega

besnega in slepega sovraštva, ker so izgubili svoj vpliv. Kerenski piše, da bi se hotel žrtvovati, pristavlja pa, da samo tedaj, če bi ga zopet takoj izpustili ter mu dali popolno svobodo.

Nov petrolejski vrelec odkrit. Kakor poročajo češki listi iz Lvova, so našli blizu Borislava v Galiciji nov petrolejski vrelec, ki ga spada polovica družbi «Dabrovi» in druga polovica družbi «Nafta.» Omenjeni vrelec daje na uro 25 kubičnih metrov sirovega petroleja, kar pomeni za obe omenjeni delniški družbi mesečni dohodek 150 do 160 milijonov poljskih mark.

Beleške.

Stare metode. «Slobodna Tribuna» piše, da pripravljala vlada proces proti bloku Radič—Korošec—Spaho, da jih obsodi, kakor veleizdajalce. Vladi je baje dobila sigurne informacije, da ima ta novoustvarjeni blok zveze z inozemstvom. Po teh informacijah vlada sodi, da bo lahko nastopila proti vodjem tega bloka po zakonu o zaščiti države, torej, da se jih na enostavni način kar zapre; seveda po stari metodi, kot so napravili s komunisti. To bi bil najbolj enostavni način, si misli gospod Pašič, da se rešimo slovensko-hrvatskega zmaja. Seveda vlada ne postopa sedaj previdno in pravi, da še nima zadostnih dokazov za to. Toda pri dokazih naša sedanja vlada ni izbirljiva, kot nekdanja avstro-ogrška; če dokazov ni, pa naj se stvorijo. Saj so Radič, Korošec in Spaho gotovo nedolžni ljudje, toda, ker so vladi nevarni, naj se enostavno proglasijo za veleizdajalce in zločince, potem pa bo mir pred njimi in Pašičev ministrski stol se ne bo več tresel. Kadar bi se vladi posrečilo, da se znebi teh nevarnih nasprotnikov, bi se samoumevno združili s Pribičevićem in njegovimi demokrati in potem bi pustili, da Pribičević gospodari na svoj način, ki ga dobro poznamo med Slovenci in Hrvati. Tako v Jugoslaviji gremo v vseh ozirih lepo za staro Avstrijo in kam ta pot pelje, pa že vsi vemo. Politični procesi in njihove metode so popolnoma po avstrijskem kopitu samo s to razliko, da imamo pri nas v petih letih več političnih procesov, kot jih je imela Avstrija v petdesetih. In našemu političnemu ugledu v inozemstvu, kolikor ga še seveda imamo, gotovo nič bolj ne škodi, kot ti politični procesi, ki navadno bolj škodujejo državi, kot pa tistim, proti katerim so naperjeni; kajti svet gleda pri tem bolj na vzroke nezadovoljstva, ki je proces povzročilo, kot pa na kriminalno odgovornost. Nobena država v Evropi ni imela v poslednjih petih letih toliko političnih procesov, kakor Jugoslavija. In nobene vlade niso pri teh procesih tako slavno pogorele, kakor je naša. Pa gotovo ravno sedaj, ko je naš položaj tako kritičen, nam je treba zopet takšnega procesa, da se zopet osmesimo pred svetom! Toda naši državotvorci so sigurno pozabili, da bi takšen proces, brez vsakih dokazov ne bil proces samo proti Korošču, Radiču in Spahu in nekoliko poslancem, temveč tudi proti 700.000 glasovalcem, ki so s tem, da so jih izvolili, pokazali, da verujejo v njihovo idejo, naperjen bi bil proti celemu narodu, ki stoji za njimi, torej bi bil proces proti našemu edinstvu in naši državi. Gotovo si bodo gospodje na vladi to nevarno stvar malo premislili in bodo uvideli, da ne morejo enostavno zapreti vseh Slovencev in Hrvatov, kajti s takim dejanjem bi vlada sama sebi najprej izpobila tla pod nogami.

Ministrstvo narodnega zdravja, ki pusti, da hirajo bolnišnice v prečanskih krajih ter še ni prišlo do tega, da dvigne bolnice v Srbiji in samem Beogradu, kjer celo vladni «Balkan» imenuje norišnico — «ponorišnico», do zapadno evropskega pojma o higijeni in človekoljubju, je prišlo sedaj vendar tako daleč, da se resno zanima za neko zdravilišče. In to je kopalnišče Ilidže blizu Sarajeva, kamor hodi Pašič na počitnice. To kopalnišče se bo preuredilo in oskrbelo s potrebnim, da bo zopet vsaj približno tako, kakor je bilo poprej. Ni čuda, da je to edino delo ministrstva, ki je itak samo za stranke, ki se dajo odkupiti za vladno politiko.

Kaj si lahko vse vojaška komisija dovoli. Sarajevska «Pravda» poroča, da se je vršila 25., 26. in 27. marca po Bosni in Hercegovini neka vojaška komisija, ki je v Sarajevu spala v železniških vagonih. Tri dni in tri noči je morala posebna lokomotiva greti te vagonne in tako je morala železnica zaradi ugodnosti te gospode tri dni trošiti premog in celo osovje lokomotive odtrgati od rednega posla. Sedaj vprašuje «Pravda», da-li so ti gospodje dobili izplačane potne stroške in dnevnice, in ako so jih dobili, kako je potem mogoče, da na stroške železnice, torej na državne stroške spijo v vagonih. Nemogoče si je misliti, da se ne bi dobilo za par oseb v Sarajevu nobene sobe.

Po razbojniškem napadu Orjunciev.

Slov. Bistrica, dne 10. aprila.

Shod Orjunciev v Slov. Bistrici je bil od glavarstva prepovedan. Vprašamo: Zakaj potem politična oblast ni ukrenila potrebnih varnostnih odredb? Saj bi lahko imela takoj vsaj 50 orožnikov na razpolago in celo vojaško posadko. A prav nič se ni ukrenilo za varnost mirnega prebivalstva. To stoji!

Čudno se nam zdi, da se je sploh smel vršiti občni zbor, dasiravno je bil prepovedan. To je tembolj čudno, ker je bil glasom «Tabora» in «Jutra» v Slov. Bistrici ob občnem zboru pričujoč orožniški major, ki bi bil moral tak shod takoj razgnati, pa vendar tega ni storil. Radovedni smo, ali bo naša oblast sedaj preganjala orjunciev, kateri so vkljub prepovedi imeli svoj občni zbor. Naše ljudstvo v slovenjbistriškem okraju zahte-

va z vso odločnostjo, da mora oblast sedaj nastopiti z vso strogostjo proti razbojniškim orjuncem. Ako tega ne stori, je naše ljudstvo izgubilo vse zaupanje v javne oblastnike, ki poštenih in mirnih ljudi ne ščitijo več.

Jasno je, da je granato vrgel orjunciev, ki se je pripeljal z «Orientovim» avtom. Javljajo se že priče. Preiskava je v polnem teku.

Veliko ogorčenje vlada med stariši, ker so glavni povzročitelji roparske Orjunciev demokratski učitelji. — Glavni krivci učitelji so: Čeh, Karbaš, Janžeković in Metlika. Tem ljudem starši ne zaupajo več svojih otrok. In zategadelj bodo starši slovenjbistriškega šolskega okoliša sklenili, da k tem učiteljem ne marajo več pošiljati svojih otrok v šolo.

Naše ljudstvo bo izvajalo vsled razbojniškega napada orjunciev ostre posledice. Trgovci in gostilničarji, ki so na strani Orjunciev, bodo prvi čutili ljudsko sodbo. Narod je tako razburjen nad orjunciev, da se je bati, da bo izročil. Niti 1 odstotek prebivalstva ni na strani Orjunciev. Uspeh orjunciev napada je ta, da se bodo ljudske množice še bolj trdo okienile organizacij Slovenske ljudske stranke.

Se nekaj k dogodkom razbojniške kulture orjunciev v Slov. Bistrici. «Jutro», «Tabor», «Slov. narod» in «Jutranje novosti» so dokazali s svojimi izmišljenimi poročili o krvavih dogodkih v Slov. Bistrici vso svojo balkansko lažljivost in hudobnost. Znani sovražnik resnice dr. Reisman iz Maribora je v «Jutru» takoj po bistriškem atentatu poročal, da so klerikalci, Nemci in nemškutarji sami vrgli bombo, ki pa ni ranila orjunciev, ampak nje same. Dr. Kukovec je napisal v «Taboru», da še dogodki v Slov. Bistrici niso preiskani in da je prelivanje krvi lastnih državljanov pripisovati cincavi taktiki organov naše narodu odgovorne vlade. «Narod» pa poroča, da so Nemci položili orjuncem kuhinjske nože na pot, a orjunaši so te nože pravočasno odstranili in seve klerikalci, Nemci in nemškutarji so pri manifestaciji orjunciev na te streljali in metali kamenje. Neki v veži stoječi Nemec je vrgel bombo skozi vrata proti orjunašem. Ker so drugi v veži stoječi vrata prehitro zaprli, je bomba eksplodirala v veži sami. Isto peklensko hudobno laž kot «Narod» prinašajo tudi «Jutranje novosti». Je tudi pri krvavih bistriških dogodkih isto kot je bilo z napadom na Cirilovo tiskarno, ko je tudi «Jutro» poročalo, da smo si klerikalci sami razbili stroje. A kljub temu, da smo si sami razbili stroje, je bilo tolikanj razbojniških orjunciev aretiranih in je dvignjena proti njim obtožba. V Slov. Bistrici so klerikalci in Nemci streljali na orjunciev, od katerih pa ni bil noben zadet in konečno so še bili Nemci in klerikalci tako prokleto bedasti, da so sami med sebe vrgli bombo, ki je toliko in toliko lastnih oseb ranila in enega najbrž ubila. Tako lažejo o krvavem dogodku v Slov. Bistrici naši napredni listi, ker jih je pred javnostjo strah resnice, a je ne bodo utajili, ampak ljudstvo samo bo sodilo slovenjbistriške orjunciev, sodišče pa one, ki so proti izrecni prepovedi oblasti vprizorili ustanovni zbor in med kanibalskim kričem ter streljanjem še pogнали ročno granato med lastne sobrate. Prelivanje mirne bratske krvi se bridko maščuje in to si naj dobro zapomni Orjuna z vso še preostalo policajdemokracijo.

Poročila nasprotnega časopisja, da bi bilo mesto Slov. Bistrica vsled krvavega dogodka zastraženo od vojaštva, da bi bile gostilne zaprte in da bi bilo prepovedano zbiranje ljudi v gručah, je čisto navadna laž in podla izmišljotina nasprotnikov. O trgovcu Pinterju moramo beležiti, da je stari Pinter naš pristaš, a mlajši je orjunaš, ki je tudi vodil orjunciev po Slov. Bistrici. Pinterju niso klerikalci in Nemci s kamenji razbili šip, ampak v šipah so samo luknjice od krogel, katere so izstrelili orjunciev sami, češ, glejte: klerikalci in Nemci so lastnemu pristašu razbili izložbena okna. Slovenjbistričani čitajo poročila naprednih listov, pa majoje z glavami in stiskajo pesti, ker doslej se še ni o nobenem razbojniškem zločinu iz strahu pred resnico tako lagalo, kakor tokrat v «Jutru», «Taboru» in «Narodu» ter «Jutranjih novostih». Ravno kar omenjenih listov nobeden pošten Bistričan ne bo nikdar več vzel v roke!

Dejanja policajdemokratske nacionalistične omladine so razbojništva in nasilja, idealizem pa jim je samo tiskana fraza. «Slov. Narod» od 10. t. m. je objavil uvodnik pod zaglavjem «Nacionalistični omladini». V tem uvodniku daje člankar nacionalistični omladini te-le dobre nauke: «Današnje narodno stanje, posebno v južnih pokrajinah, kaže globoke duševne rane. Znani so statistični podatki narodne pismenosti, na drugi strani pa tudi prosvetni položaj ni kaj zadovoljiv. Nacionalistično dejanje prvega reda bi bilo, ako omladini organizirajo vsakoletne pohode proti nepismenosti in da preplavijo s predavanji in nacionalnimi govori naš seljački svet. Ali ni vreden nekaj sočutja in ljubezni spričo svetlobe, ki smo jo deležni po mestnih kulturnih centrih?» Tako piše «Narod» o delu nacionalistične omladine na uvodnem mestu; na drugi strani pa proslavlja krvavi občni zbor Orjunciev v Slov. Bistrici. Naši jugoslovanski nacionalisti so se sedaj proslavili samo z razbijanjem tiskarn, s pretepi in bombami, katere so doslej metali med lastne sobrate. Nacionalistična policajdemokratska omladina, ki se je po navodilu svojega očeta Pribičevića doslej proslavila le na skrajno divjaški način, pač nikdar in nikoli ne bo zmogla kacega poštenega kulturnega poleta med seljački svet, ki se bi tudi s pestjo zahvalil za kulturo pobijanja, pretepev in metanja bomb med mirne in nedolžne. Po dejanjih je že davno spoznal narod batinaške policajde-

mokrate, katerim sta prava in resnična narodna prosveta prazna fraza.

Protectorji Orjunciev. Ko sta bila v nedeljo povodom shoda SLS aretirana dva orjunciev, ki sta sumljiva, da sta se udeležila tudi izgreda v Slov. Bistrici in so našli pri njih tudi orožje, ni minilo niti par ur in že sta prišla v upravo jetnišnice okrožnega sodišča dva štabna oficirja, ki sta hotela po vsej sili govoriti z enim aretirancem, ki je Srb in carinik. Jetniški nadzornik je gospodoma razlagal, da to ne gre, ker so pač take postave, eden od oficirjev, neki podpukovnik, si pa ni dal dopovedati in je apeliral celo na svoje 30letno službovanje, češ, da se mu mora ugoditi, kar zahteva. Uradnik je ostal pri svojem in je tudi podpukovnikov argument pobil s tem, da je rekel: «Če imate vi 30 let službe, jaz jih imam pa 32 in ostane pri tem, da se z aretiranci ne sme govoriti!» — Podpukovnik je drugi dan z ženo zaprtega carinika hodil okrog iz ene sodnijske sobe v drugo ter zopet zahteval, da se ga pusti k aretirancu. — Čudne pojme imajo ti gospodje. Če priložja s sabljo, si že misli, da se mu morajo vsaka vrata odpreti in da so postave samo za druge ljudi, ki niso uniformirani. Gospoda oficirja sta bila drugi dan že pohlevnejša, bila sta pri raznih advokatih, ki so končno le razložili, kaj gre in kaj ne, samo s tem sta še postavljala, da sta bila tudi pri «ministru» Kukovcu. Ta bo pa že mnogo zalegel, zlasti sedaj, ko je z mandatom izgubil pokroviteljstvo in čuvarstvo državne meje ter ima tako več časa za zaščito orjunciev zločincev. Med orjunciev in njihovih zaščitnikov spadajo res samo večstransko defektni ljudje, pa najsibo to oficir, ki ignorira zakone, politična in duševna polomija dr. Kukovec, slamorezec dr. Reisman, ali pa doktorji Cafafura, Šnuderl in Štefančič, ki so vsled svoje megalomanije že tako spakedrani, da so padli v društvo kriminalnih tipov a la Štoka in Škerjanc. — S protekcijo Orjunciev so se pa umazali še drugi. Pred vsem uprava, ki je pred banditskimi grožnjami že tolikokrat zlezla pod klop. Banditi to dobro vidijo, in zato so še predrznejši. Ni čuda, orjunciev, ki so sedeli poprej radi tatvine in drugih deliktov, prihajajo danes radi razbojniških činov iz zapore — kot narodni mučeniki. — Poštenost in razsodnost bo morala temeljito pomesti z orjunciev in njihovimi protectorji.

Cerkveni tat Stoka zopet na pohodu. Stoka je znan že od takrat, ko je v frančiškanski cerkvi v Mariboru kradel iz nabiralnikov denar in bil radi tega pri sodnji v Mariboru obsojen v zapor. Ko je kazen odslužil, je stopil v akcijsko četo mariborske Orjunciev ter se je kot tako udeležil vzloma v Cirilovo tiskarno, kjer je pomagal razbijati stroje. Zato je bil aretiran ter je pet tednov predsedel v preiskovalnem zaporu. Ni se še vršila obravnava proti njemu radi razbijanja v Cirilovi tiskarni, a Stoka že zopet pridno vrši nove čine orjuncievke junaštva. Manjkati seveda tudi ni smel v Slov. Bistrici, ker Orjuna brez tega «špecijalista» ne more izhajati. Komaj se je vrnil iz Slov. Bistrice, pa je že začel snovati zopet nove napade. V pondeljek se je javno izrazil: Ker so bile trgovcu Pinterju v Slov. Bistrici razbite šipe, zato pride «revanche». Stoka torej pripravlja nov napad. Opozarjamo naše policijske oblasti, že danes na tega nevarnega človeka, ki gromadi hudodelstvo na hudodelstvo ter ogroža miroljubno ljudstvo in njegovo premoženje.

Glavni brlog orjunciev divjakov je v Mariboru odvetniška pisarna in privatno stanovanje advokata dr. Igo Janca v Vetrinjski ulici. Tam se zbirajo ponoči temni elementi. In naša policija vsega tega ne vidi. — Načrt za napad Slov. Bistrice se je izdelal dne 3. aprila v Jančevem stanovanju. Dr. Reisman je še tisto noč potom «Jutrovega» uredništva mobiliziral orjunciev iz Ljubljane, Zagreba in Celja za pohod v Slov. Bistrico.

«Orient» in njegov avto za orjunciev sta dala brezplačno na razpolago Reismanovim razbojnikom uradnika dr. Cigoj in Laurenčič. Telefonično je bil avtomobil naprošen od tvrdke Toneje in Rozman. Z avtomobilom se je peljalo 20 oseb, med njimi brata Hlebš, uradnika pri «Balkanu» ter glavni «Taborov» urednik Rehar in državni uradnik dr. Cafafura.

Žrtve orjuncievke napada v Slov. Bistrici. Izmed šestere ranjencev, ležijo že 4 v mariborski bolnici. — Soršak je zelo nevarno ranjen in bo težko okreval. Granatni drobec mu je prsa tako razmesaril, da ima ranjena pljuča. Kot šesti ranjenec se je javil delavec Justinček. Vseh šestere ranjencev so sami taki, ki so slučajno oziroma iz radovednosti bili v bližini Neuholdove hiše in so se pred divjaškimi orjunciev umaknili v vežo. Kar pišeta «Tabor», «Jutro» in «Narod» je laž. Radi bi zvalili krivdo od orjunciev na druge. Enako so ti listi pisali ob napadih na Cirilovo tiskarno.

Onevne novice.

† Vzor duhovnika in Slovenca nas je zapustil minulo soboto v občini priljubljeni osebi g. dekana Jožefa Dekortja. Rajni se je rodil pri Sv. Petru pod Sv. gorami dne 25. 2. 1855 in posvečen je bil dne 22. 7. 1880. Kot kaplan je služil v Slov. Bistrici, Slatini, Brežicah, pri Sv. Juriju ob Taboru, provizor je bil v Jurkloštru in končno kaplan v Žalcu, odkoder je prišel za župnika v Ljubno. Kot župnik na Ljubnem si je pridobil veliko zaslug za oskrbo in popravilo ljubenske farne cerkve, katero je popravil in jej preskrbel nov veliki oltar. Deloval je tudi dolgo časa pri okrajnem zastopu. Kot dušni pastir je bil povsod zelo priljubljen, v osebnem občevanju pa vedno vesel in gostoljuben Slovenec. Ko je stopil v pokoj, se je preselil iz Ljubnega k Sv. Frančišku, kjer je tudi zatisnil v Gospodu za vedno svoje oči. Pogreb blagopokojnega se je vršil minuli

pondeljek, dne 9. aprila 1923. Blagemu dušnemu pastirju in vrlemu Slovencu, svetila večna luč!

Najsrečnejša kandidatura je bila gotovo Stef. Kūharjeva v Prekmurju na policajdemokratski dr. Kukovčevi listi. Policajdemokrati so polagali na njo velike nade, želi so pa jezo in izgubo, dočim je sreča samo Stefan Kūharju ostala. Najprej so računali, da dobio dobrih deset tisoč glasov in da dr. Kukovcu še z mezinem ne bo treba ganiti, potem so pa malo popustili in živeli v veri, da bo Kūhar vsaj 5000 glasov pripeljal. V ta namen so svojega kandidata pridno zalagali z denarjem in še par dni pred volitvami so dvignili v neki mariborski banki 1 milijon kron ter mu jih hitro donesli. Kūhar je bil pa med tem «našpikan» tudi od radikalov, ki so se istotako zanašali na njegovo pomoč. Demokratski denar je sevega sprejel, da pa ne bo zamere, se je napravil «betežnega», se vlegel v posteljo ter pustil Prekmurce voliti po prosti volji in glavi. Z agitacijskim denarjem si je mož dobro opomogel pri posestvu, ki je bilo že na slabih nogah. Dr. Kukovec ga sedaj baje toži, pa to je ravno tako prazno in breplodno delo, kakor policajdemokratski pozivi na prekmurske volilce, naj javijo vsak slučaj nasilne agitacije od strani radikalov, da bi se volitve v Prekmurju lahko razveljavile.

Slika beograjskega presbira. Vladni presbiro tako opisuje Protičev «Radikal»: Iz notranjosti države nima nobenih poročil, če tudi ima nastavljen svoje poročevalce po vseh večjih mestih. Poročila iz inozemstva so silno enostranska in sprejemajo se od ene same agencije. Kup inozemskih listov se plačuje z zlatimi dinarji, a od vseh teh listov se ne pretrgajo niti ovitki, ker gre vse iz roke pismoše v roke arhivarja, da se zapraši v arhivu. Poročila, katera daje ta presbiro, so sploh za nič. Slovani so znani kot slabi organizatorji, tu pa sploh ni nobene organizacije. Šef presbira je učitelj gramatike in nima niti pojma o nalogah svoje sedanje službe. Tudi takta ni in tuji imajo večkrat priliko gledati, kako se šef ruje in krega s slugami. Ni čuda, da se po evropskih listih toliko piše o našem balkanizmu.

Slovenska dijaška zadruga v Pragi slovenski javnosti. Slov. dij. zadruga v Pragi, ekonomska, akadem. podpora organizacija, ki je podpirala od početka svoje ustanovitve leta 1919 do 150 revnih članov, nahaja se danes v skrajno kritičnem položaju. Čehoslovaška vlada je v razumevanju težkega položaja priskočila na pomoč z malimi podporami našemu dijaštvu, katere pa še daleč ne dosegajo kritja najskromnejših življenjskih potreb. Nepotrebno bi bilo povdarjati veliki pomen šolanja našega dijaštva pri bratskem češkem narodu kakor v strokovnem, tako i v kulturnem oziru. Mimo tega se nahajajo v Pragi večinoma le akademiki zadnjih semestrov onih strok, za katere še v domovini ni šol, ali so še le v razvoju. Radi popolnega izostajanja dohodkov, denarnih podpor, blagohotno ji naklonje njih od dobrotnikov na Češkem in v domovini, je nadaljni obstoj ogrožen v toliki meri, da bo primorana v najbližji bodočnosti ustaviti svoje poslovanje. Slovenska dijaška zadruga čuti za svojo dolžnost, opozoriti slovensko javnost, da zgubi s tem za bodočnost slov. dijaštvo v Pragi svojo edino ekonomsko organizacijo, ki ga je tekom let najuspešneje zastopala in podpirala. Radi tega se je obrnila Slov. dij. zadruga ponovno na posameznike, zavode in društva za nujno gmotno pomoč in se obrača tem potom še enkrat na celo slovensko javnost, da s prilogi, zbirkami ozir. prireditvami vprid SDZ v Pragi omogoči njen nadaljni obstoj. — Prispevke naj se blagovoli nakazati Jadranski banki v Ljubljani na račun Slov. dij. zadruga v Pragi.

Kako vsakemu razumljivo je označil priprost pohorski kmet centralizem. Na manifestacijskem zborovanju naše stranke minulo nedeljo pri Gamberju v Mariboru je povedal poslanec Pušenjak, da in na nekem zborovanju na Pohorju označil priprost kmet beograjski centralizem tako-le: Centralizem je krava, ki ima roge in vedno lačni gobec v Sloveniji in na Hrvatskem, vime pa v Beogradu. Tež označi centralizma je po končanem mariborskem zborovanju pristavil nek zborovalec sledeče: Sedaj po volitvah bomo skušali mi slovenski in hrvatski volilci doma potegniti to centralistično kravo tako, da bo obrnila gobec in roge v Srbijo, a seve nam morajo pri tem obračanju od zadaj iz Beograda pomagati naši slovenski in hrvatski poslanci.

Centralistične liste naroča, a pomoči prosi pri naših. Odličan naš somišljenik piše enemu naših poslancev: Čitačoč članek v «Straži» z dne 6. t. m. «Vsi ostanimi hlapci», ne smem prezreti resnice, da so ravno v omenjenem članku imenovani dnevniki, posebno pa «Tabor» in «Jutro» najbolj zagrizeni listi, ki neumorno podžigajo čitatelje po sovraštvu do vsega, kar ne trobi v centralistični demokratski rog. Znan mi je naročnik «Tabora» in «Jutra», ki je tudi brezdovno volil svojo stranko, katero list zastopa, a za odpomoč v znani zadevi pa zahaja k vam. Takšni ljudje naj se zatekajo za pomoč v oni tabor, katerega tudi dejansko podpirajo, k «Taboru» in «Jutru». Taki elementi so se le z ozirrom na sijajen volilni uspeh SLS navidezno izpremenili, sicer ne bi bili stalni naročniki «Jutra» in «Tabora». Naročeni časniki dovolj dokumentirajo politično mišljenje posameznika.

Zopetna prenovitev cerkve sv. Jožefa pri Celju. — Lepo in daleč znano cerkev sv. Jožefa so začeli od zunanaj prenavljati. Prenovitev je bila že zares potrebna, ker zidni omet močno odpada, posebno na zvonikih. Cerkev sv. Jožefa bo potem zares krasna, saj se že sedaj prikupi vsakemu obiskovalcu in izletniku na prijazen grič. Zgrajena je bila leta 1680 kot zaobljubljena cerkev od celjskih meščanov, ker njim je Bog na priprošnjo sv. Jožefa odvezel pogubonosno kugo. Pri zi-

davi je pomagalo Celjanom osem okoliških vasi. Pozneje je bila dvakrat prenovljena leta 1739 in 1825. Sedaj je prenovitev zopet potrebna. Sicer bo to delo zahtevalo ogromne stroške, pa Sv. Jožef je znan po vsem Slovenskem in ne samo iz Štajerskega, ampak tudi iz Hrvatske in Prekmurja prihajajo romarji in častilci sv. Jožefa. Vsi ki so našli pri njem pomoči in tolažbe v silah, nadlogah in težavah, bodo gotovo poskrbeli, da bo cerkev veličastno prenovljena in bo kras ne samo celjske okolice in Savinjske doline, temveč cele lavantinske škofije.

Bosanski rudniki. Med upravo bosanskih rudnikov ter ministrstvom prometa je došlo do spora radi prevoznih sredstev za premog. Rudniška uprava se je namreč pritožila, da ne dobi dovolj vagonov za premog in da radi tega mora zaostajati tudi produkcija. Ministrstvo je odgovorilo, da daje dovolj vagonov na razpolago. Ker je rudniška uprava temu oporekala, se je končno sestavila komisija in raziščišče, ki je konstatiralo, da cela sarajevska direkcija nima toliko vagonov, kot pravi minister, da jih za rudnike daje na razpolago.

Memorandum črnogorskih učiteljev. Učitelji Črne gore so nedavno predali ministru prosvete memorandum, v katerem zahtevajo zboljšanje materijelnega položaja, ker jim je nemogoče izhajati s plačami, ki jih dobivajo.

O poteku pravoslavne Velike noči poročajo listi iz Beograda takole: Velika noč je potekla kakor navadno zelemirno. Od izgredov se beležita dva uboja v pijanstvu, več ropov, tatvin in ulomov. Troje ljudi so vozili avtomobili, precej šip je bilo razbitih, malih izgredov na ulicah je cela vrsta in tudi policaji terazijskega kvarta so se tako napili, da so v svoji pijaonsti streljali ter tudi drugače ogrožali pasante. Trezni tovariši so jih morali končno aretirati. Lep uskrs, pa znal bi biti še lepši.

Stekel pes. Od Marije Snežne poročajo. Tukaj se je klatil dne 8. aprila pred pozno božjo službo stekel pes. Več oseb je hotel napasti, pa so mu srečno ušle v bližnje hiše. Občinskega slugo Platajsa je vgriznil, ali zadel je ravno sablino tokho in za to ni prišel do živega. Platajsu ga je s sablo nagnal. Posrečilo se je potem gospodu Grahju, da ga je ustrelil. Odkod je prišel, ali je kakega človeka ali psa ugriznil, še ni znano. To je letos v našem kraju že drugi slučaj stekline. Nevarnost je toliko večja, ker je tukaj nenavadno veliko psov, ki imajo sicer nagobčnike, pa navadno ne na gobcu, temveč pod brado. Boljše bi bilo, da se ti štironožci vsi postrelijo, kakor pa, da bi le en človek zapadel tej strašni bolezni.

Obesil se je v policijskem zaporu. Sarajevski policiji se je posrečilo prijati zloglasnega tata Kosto Malešiča. Pri preiskavi na njegovem stanovanju so našli veliko množino ukradenih predmetov, kot dokaz, da je Malešič svojo obrt izvrševal že precej let. Malešič je postal v zatvoru zelo otožen in je rekel dvema tovarišema, ki sta bila z njim skupaj zaprta, da neče čakati na obsodbo. In res, neko noč je vstal, ko sta njegova druga spala ter se obesil na hlačni jermen, ki ga je privezal za vodovodno cev. Ko sta se zjutraj tovariša zbudila, je bil Malešič že mrtev.

Vest ga je pekla. V Dunajskem Novem mestu se je prijavil policiji 37 letni gostilničar Jožef Kölbl, češ, da je opeharil trgovca Wiemerja za eno avstrijsko krono. Tankovestnega moža je policija poslala v bolnico, da mu pomirijo vest.

Praznoverje. Dne 6. t. m. se je pripetil v Splitu slučaj, ki dokazuje, kako je še praznoverje tudi po mestih razširjeno. Na oknu neke hiše v drugem nadstropju sta se pojavili dve ženski, ki sta klicale skozi okno ljudi na pomoč in se pripravljali, da skočita na ulico. Razburjena množica, ki se zbrala pod oknom, je hitela po stopnjicah v stanovanje, da ju reši. Vendar niso naši v sobi ničesar, kar bi vzbujalo kakšno sumnjo; ženski pa so z veliko težavo spravili iz okna. Se-le ko je prišla policija, so se ženske umirile in povedale, da je bila pri njima pred kakšne pol ure poprej neznanca ciganka, ki jima je prorokovala. Ker pa ji niso hotele za njeno prorokovanje toliko plačati, kolikor je ona zahtevala, jih je ciganka proklela in njima prorokovala, da jih bo še danes zadela nesreča. Ženski sta se tako tega prestrašili, da se jima je v resnici zdelo, da je skočil pri odhodu ciganke velik bel pes v sobo in jih je hotel požreti. Iz strahu pred njim sta skočile na okno in, da jih niso ljudje rešili, bi bile gotovo skočile na ulico. Policiji se je posrečilo ciganko prijati in so jo zaprli.

Krvava žaloigra. Orožniška patrolja je srečala v vasi Klopci v Bosni kmeta Marka Jožica, ki je tekel po cesti s krvavim nožem v roki. Ko je zagledal orožnike, se je takoj ustavil in jim povedal, da je zaklal svojo ženo. Jožič je delal v bližnjem rudniku, pa je njegova žena Kata bila mnogokrat sama doma. Pred nekoliko tedni pa je slišal Jožič, da mu je žena nezvesta. Hotel se je o resničnosti te vesti sam prepričati in neko jutro, se je skrtil, mesto da bi šel na delo v rudnik, v bližini hiše in je opazoval ženo. In res je prišel k ženi njen ljubimec, kmet Ibro Ibrokovič. Ker je bil Jožič prepričan o ženini nezvestobi, jo je odgnal od hiše. Žena pa ni hotela iti k svojim staršem, temveč se je popolnoma preselila k svojemu ljubimcu Ibrokoviču. Nekaj časa sta živela skupaj, potem se je pa Ibrokovič ljubice navečal in jo zapodil. Žena se je hotela zopet sprijazniti s prejšnjim možem in je odšla k njemu, prosič ga, naj ji odpusti. To pa je Jožiča, ki je svojo sramoto dosedaj mirno prenašal, tako razsrdilo, da je zgrabil kuhinjski nož in ga zasadi nezvesti ženi v vrat. Po storjenem delu se je šel prijaviti orožnikom, misleč, da je žena mrtva. Predan je državnemu pravdnistvu, žena pa je prepeljana nevarno ranjena v bolnico.

Železniška nesreča. V bližini Sombora se je dogodila pri popravljanju proge nesreča, pri kateri je izgubil življenje en delavec. Delavci, ki so delali na progi, niso opazili prihajajočega vlaka, ki je vrgel enega delavca čez nasip, drugi je prišel med kolesa, ki so ga raztrgala, tretji pa je imel toliko prisotnosti duha, da se je v hipu vlegel v sredino med tračnice in tako je prevozil celi vlak preko njega, ne da bi ga kaj poškodoval.

Zamenjala je pomotoma neka gospodična pri izstopu iz večernega vlaka v Celju na velikonočni ponedeljek svoj zavitek z drugim zavikom, v katerem je otroška obleka. Dotični gospod, ki se je z otrokom men da v Maribor peljal, naj naznani svoj naslov v Celje, poštni predal št. 20.

V založbi Tiskovne zadruga v Ljubljani je ravnokar izšla knjiga: dr. Ivan Lah, Angelin Hidar. Starokorotanski roman iz dobe trubadurjev. Ilustriral Rajko Šubic. Cena vezani knjigi din. 32, po pošti din. 1.50 več.

Okrevališče Jadran, ki ga ima Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani na otoku Rabu, se bo v kratkem izročilo prometu. Kakor hitro se oddasta razpisani službi ekonomia in bolniškega strežnika, bo mogoče v okrevališče poslati prve bolnike.

Krapinske Toplice pri Zagrebu. To termalno kopalnišče in zdravilišče proti reumi, gihtu, išiasu, ženskim boleznim itd. je odprto od 1. aprila tega leta in sprejema bolnike na zdravljenje. Do 15. junija in po 1. septembru je pri cenah za stanovanje in za kopeli 25 odstotkov popusta, a za državne in občinske uradnike, za upokojence, invalide itd. se zniža popust na 50 odstotkov. Prihod na postajo Zabok-Krapinske-Toplice je treba pravočasno javiti. Uprava kopalnišča daje vsa navodila in razpošilja prospekte.

Ptuj — Ormož — Središče.

Zaupnega sestanka Slovenske republikanske seljačke stranke v Ptujju dne 8. aprila 1923 se je udeležilo 48 odbornikov, po večini iz ptujskega okraja. Sestanek je na željo vseh udeležencev otvoril g. Franc Mikša, lončar iz Ptujja s pozdravom na gospoda Štefana Radiča. Povedal je glavni namen sestanka, to je volitev okrajne organizacije za ptujski okraj. Izvoljeni so bili predsednikom Franc Mikša, podpredsednikom Ivan Zuran, tajnik Franc Kostanjevec, blagajnik pa Franc Strelec. Novoizvoljeni predsednik Franc Mikša je na to razjasnil rezultat zadnje seje v Poljčanah, s katerim pa zborovalci nikakor niso bili zadovoljni. Protestirali so predvsem proti samolastni spremembi posameznih funkcijonarjev od strani predsednika g. Kelemina. — Ravno tako so izrazili svojo nevoljo nad izjavo gospoda Veldina iz Središča, ki je naglasil, da ubog delavec ne more biti odločen faktor stranke. To izjavo je po mnenju zborovalcev dal Veldin iz razloga, da bi se vodstvo SRSS nahajalo izključno le v rokah srediških bogatejših odbornikov, dočim bi revnejši morali samo poslušati. Udeleženci sestanka so postavili zahtevo, da se skliče čimprej seja celega Glavnega odbora, na kateri bi naj bilo razbiti nejasne pojme in pokazati činitelje SRSS v pravi luči.

Država v državi. (Dopis iz Ormoža). Stanovanjska oblast je neki tukajšnji posestnici v njeni hiši v najem dano skladišče nakazala za stanovanje. Senat je na priziv najemnika odlok I. inštanca potrdil. Vendar najemnik skladišča ne mara izprazniti. V tem ga podpirajo občina in okrajni sodnik. Najemnik je namreč obč. odbornik in sedi pri občini z okrajnim sodnikom na eni klopi. Ko je stvar za najemnika postala kritična, je vložil proti posestnici tožbo, da ona nima pravice mu vzeti skladišča in se pri tem poslužiti stanovanjske oblasti. Mož je imel prav, to je potrdilo tudi sodišče (Zemljič), ki je v roku treh ur razpisalo razpravo in toženko v njeni odsotnosti obsodilo. Ženski radi prekratkega roka ni bilo možno priti k razpravi, se je pismeno opravičila, pa le ni pomagalo. Sedaj si juristi in to celo v Ptujju belijo glavo ter niso na jasnem, kdo ima prav, ali stanovanjska oblast I. in II. inštanca ali ormoško sodišče? Navadni ljudje pa že dolgo trdijo, da pri ormoškem sodišču nekaj ni v redu in da je treba temeljite remedure in to čim prej.

Središki liberalci so zelo pobiti. Njih vodja g. dr. Tavčar jih je zapustil, uskočil je v radikalno stranko, v spomin na njega pa je ostal — znaten dolg «Sokolskega doma». Pri volitvah so nazadovali demokrati in samostojneži. Zadnji so še v petek pred volitvami priredili shod, na katerem je na vse pretege žandar Žerjav priporočal Samostojno. Ker Samostojna pri nas ni dobila večine, zato bo vedel žandar Žerjav, kaj ima storiti. Prosi naj svojo komando, da ga prestavi v okraj, kjer ima Samostojna večino, ker mi odločno odklanjamo politikujočega žandarja. Ako ta opomin ne bode zadostoval, potem bomo prosili gg. poslance, da pripravijo samostojnežu Žerjavu pot v Macedonijo ali Črnogoro. Za ta dopis se pa naj zahvali g. žandar županu Lukačiču in obč. svetovalcem-liberalcem, četudi se bodo pri njem opravičevali.

Čast, komur čast! Središki Sokol je na velikonočni ponedeljek priredil svojo prvo telovadno akademijo (?), s katero je pokazal «članom in prijateljem sokolstva» uspehe (?!?) svojega dela. Tudi mi čestitamo! Ob tej priliki se je poslavljaj od društva sokolski oproda dr. Tavčar. Brat starosta mu je eno celo minuto govoril za slovo «v srce segajoče» besede, ki so občinstvo od solz ganile (?!?) ter mu v zahvalo za požrtvovalno delovanje v društvu zaklical v nadaljno pot življenja krepek sokolski «zdravo!» Mi mu pa kličemo ob odhodu «bravo.» Pa brez komentarja!

Iz Dravske doline.

Gibanje naše mladine pri Sv. Lovrencu nad Mariborom. Organizacija slovenske katoliške mladine pri nas lepo napreduje. V teku dobrega četrtletja je privedila naša zavedna katoliška mladina dve prireditvi, ki kažeta organizacijsko moč katoliške misli. Dne 26. decembra p. l. so nastopili naši Orli in naraščaj prvokrat javno na odru s telovadbo, petjem in igro. Prireditve se je udeležilo 250 gledalcev, mnogo jih je moralo oditi, ker ni bilo več prostora v dvorani. Njihov nastop in izvajanja so tako zelo ugajala, da se je prireditve ponovila dne 7. januarja t. l. Celo pri ponavljanju te prireditve je bila dvorana polna. Ob enem z Orli napredujejo tudi naše Orlice. Dne 9. aprila t. l. so nastopile s telovadbo, petjem in igro «Tri sestre». Vsa izvajanja v posameznostih pri telovadbi, petju in igri so se vršila z ono natančnostjo in sigurnostjo, katere je zmožna le dobro organizirana četa zavedne mladine. Orlovski nastop o Božiču in orliški sedaj sta pokazala pravi napredek onim, ki v svoji ošabnosti podcenjujejo orlovsko organizacijo in ji nočejo priznati nadkriljujočega mesta, ki ga že v resnici zavzema. Ker je delovanje organizacije pokazalo tako lepe uspehe, zato uživa ugled in si pridobiva vedno več članov k svojim strnjanim vrstam izmed katoliško zavedne mladine. Bog živi organizacijo slovenske katoliške mladine!

Iz Marenberga. Naši liberalni generali Paherniki in Mravljaki stikajo svoje glave skupaj in se čudijo svojemu porazu. Gospodje naj si zapomnijo, da kapitalizem in liberalizem na meji več ne vleče. Pobijali ste klerikalce, dosegli niste nič, naše vrste so se znatno pomnožile, dozdevni pristaši Samostojne, celo čerjariji volilnih škrinjic JDS in SKS, so pa za navdušenjem glasovali za Nemce. G. Pahernik naj pomisli, koliko glasov domačinov je dobila SKS, JDS in NSS v Marenbergu in Muti in se bo vedel v bodoče ravnati. Ako je gg. liberalcem res do narodnega dela, ako odkrito žele, da dobi naš okraj slovensko lice, ako hočejo streti vpliv nemških kapitalistov, ako hočejo doseči napredovanje slovenskega življa, potem ne preostaja nič drugega, kot strniti vse slovenske vrste v okraju Marenberg in skupno delovati za ojačenje slovenstva ob meji. Ko bo okraj narodno zaveden, bo še dovolj časa za strankarske boje, ako gotovi gospodje mislijo, da brez teh sploh ne gre.

V Breznem župan Jenčič premišluje, ali bi naj odložil župansko mesto ali ne. Volitve so pakazale, da nimajo ne samostojneži, ne socialisti pri nas zaslombe, zato tudi ne maramo župana, ki je samostojno-socialistično navdahnjen, zraven pa še ljubimkuje z marenberškimi Nemci, na katerih bale zahaja, dočim se pa slovenskih prireditve izogiblje. Pravi se, da je g. Jenčič zelo odvisen od g. Pahernika. Radovedni smo, ali

mu g. Pahernik veleva, da mora poleg samostojne tudi podpirati socialdemokratsko stranko in imeti toplo čuteče srce i za marenberškega Langerja in Wrentschura, ki sta — tudi kapitalista.

Iz Maribora.

SOCIJALNI DEMOKRATI IN DEMOKRATI HOČEJO SE VEČJO DRAGINJO!

Večina mariborskega občinskega sveta je nedavno sklenila, da morajo ljudje, ki z dežele prinašajo živila na mariborski trg, ob 11. uri zapustiti Glavni trg. To se je sklenilo na predlog «trgovca» Vilko Weixla. In od 1. aprila naprej morajo preganjati tržni nastavljeni kmetice in viničarke, ki še do 11. ure niso prodale solate, mleka, jajc, čebule, semena, repe, hrena in sličnih ljudskih življenskih potrebščin.

Ta salamonski ukrep socialistično-demokratske magistratne večine pomeni zopet novo pospeševanje draginje.

Dokaz: Ubogi železničar in delavec čisto nima časa, da bi že zjutraj ali dopoldne šel nakupovat na trg. Na stotine najrevnejših slojev je opoldne in popoldne šlo iskat na trg živila. V soboto dobijo delavci plačo za celi teden še le opoldne. Ko je žena dobila denar, je šla popoldan nakupovat na trg. Dosedaj je ob sobotah bilo živil še do večera dovolj na trgu. In tudi cenejše je navadno bilo popoldne. Odslej bodo smeli na Glavnem trgu ostati čez popoldne samo branjevci in prekupčevalci. Sigurno je ta novotarija povod za dvig draginje zelenjave in vseh drugih poljskih pridelkov na Glavnem trgu v Mariboru. Pa ne bo imel od tega haska producent, ampak le verižniki in barantači.

Grčar-Weixlov novi tržni red bo pa resno vplival tudi v tej meri, da se bodo producenti izogibali šikan na mariborskem Glavnem trgu in bodo svoje pridelke raje prodali trgovcem na deželi ali večjim trgovcem v mestu. Socialisti in demokrati na magistratu so krivi, da bo odslej pomanjkanje najpotrebnejših živil na mariborskem trgu.

Kar dva «sijajna» uspeha sta torej dosegla Grčar in Weixl s svojim famoznim sklepom glede tržnega reda. Vi železničarji, delavci, državni nastavljeni in vsi drugi manj premožni pojdite se za novo draginjo in pomanjkanje zahvalit na magistrat socialističnemu županu in njegovemu demokratskemu kompanjonu — «velježcu» — Weixlu.

Ker pa vemo, da bosta prišla lažnivi «Tabor» in rdeča «Volksstimme» s trditvijo, da vse to, kar je zapisala v tem članku «Straža» ne odgovarja istini, citiramo tukaj uradni razglas Mestnega magistrata št. 296-233 z dne 3. aprila 1923. V tem razglasu je razvidno, da je magistratna večina namenoma hotela prevreči stari tržni red. Hotela je z njim udariti uboge viničarje, bajtarje in najemnike, ki s košarami prinašajo robo na trg. A neusmiljeno je udarila le mestno prebivalstvo revnih slojev.

Tržni red je naslednji:

Za trg se določi sledeči prodajalni čas:

1. Za branjevce na trgu in drugih mestnih prostorih: poleti od 6. do 19. ure, pozimi od 7. do 17. ure.
2. Prodajalci na mizah in v vrstah (to so viničarji, bajtarji in najemniki): poleti od 6. do 11. ure, pozimi od 7. do 12. ure (dosedaj je bilo dovoljeno prodajati na trgu od zore do mraka).
3. Vozovi s sadjem: poleti od 5. do 17. ure, pozimi od 7. do 15. ure (dosedaj do večera).
4. Mesarji in prekajevalci: poleti od 6. do 11. ure, po zimi od 7. do 12. ure. 5. Špeharji: poleti od 6. do 11. ure, pozimi od 7. do 15. ure (dosedaj do večera).
6. Poljedelski pridelki na vozovih: poleti od 6. do 15. ure, pozimi od 7. do 15. ure (dosedaj do večera).
7. Prodajalci izdelkov domače industrije: poleti od 6. do 12. ure, pozimi od 7. do 12. ure (dosedaj celi dan).

Ob tržnih dneh pred velikimi prazniki (Velikanoč, Božič, Binkošti in Svečnica) je dovoljena prodaja teh izdelkov poleti do 18. ure in pozimi do 17. ure.

Ob nedeljah in predpisanih praznikih je vsem prodajalcem dovoljeno trgovanje le do 11. ure. Zimski čas se računa od 1. oktobra do 31. marca vsakega leta. Naš list se tu ne zavzema toliko za pravice producentov, ampak za interese in ugodnosti konsumentov. Vzemimo slučaj glede špeharjev. Kadar je mnogo špeharjev na trgu, so smeli špeh in meso prodajati celi dan do večera. In marsikateri ubogi delavec ali državni nastavljenec je dobil na večer cenejši špeh ali ko-

šček mesa. Odslej pa morajo špeharji vsled Grčarjeve in Weixlove kaprice zapustiti trg poleti že ob 11. uri, a pozimi že ob 3. uri popoldne. Večje budalosti magistratovci s tem tržnim redom niso mogli učiniti. Vozovi s sadjem so stali dosedaj na trgu v pozno noč. Tržni revizorji bodo letos nagajali kmete s črešnjami (če jih bo kaj), slivami in drugim sadjem že ob 5. uri. Kdor pa ne bo ubogal socialistično-demokratske komande, bo še neusmiljeno kaznovan na vrh.

Sloves mariborskega trga bo vsled novega bedaste-ga tržnega reda padel. Cene bodo šle še bolj kvišku in na trgu bo primanjkovalo potrebnih živil.

V imenu mariborskega prebivalstva najodločneje protestiramo proti novemu tržnemu redu.

Mestna hranilnica in Posojilnica v Narodnem domu ste darovali po 5000 dinarjev za Sokola, a Sokol je odstopil te svote blagajniku Orjune. In naši ljudje še vedno nosijo hranilne vloge v Mestno hranilnico in Posojilnico v Narodnem domu.

Predavanje Slovenske krščansko-socialne zveze se vrši v petek, dne 13. aprila ob pol 8. uri zvečer. Govori vlč. g. ravnatelj Zidanšek o svojem potovanju po sveti deželi. Vabimo k obilni udeležbi!

Predsedstvo «Krščanske ženske zveze v Mariboru» naznanja, da se vrši dne 6. maja v mariborski stolnici slovesnost blagoslovitve nove društvene zastave. Spored bo približno naslednji: zjutraj ob 6. uri imajo članice KZZ v stolnici pridigo, nato sv. mašo s skupnim sv. obhajilom. Ob četrtna 10. uro slovesen vhod v cerkev (zbirališče za članice v stolnem župnišču, za goste na Slomškovem trgu pred župniščem), nato slovesna blagoslovitve zastave, zatem slavnostna pridiga, in po pridigi pontifikalna sv. maša. Popoldne bo s pričetkom ob 2. uri veselica pri Gambrinu. Natančen spored se bo še pravočasno objavil.

Osrednje društvo nižjih poštnih in brzojavnih u-sluzbencev, podružnica Maribor, priredi dne 10. junija t. l. letočno dobrodelno veselico na Gambrinovem vrtu. Se naprošajo vsa društva, da opustijo na ta dan mesto venca na grob blagopokojnemu dr. Verstov-škemu je podaril odvetnik dr. A. Juvan mariborski Di-jaški večerji 500 D. Darovalcu prisrčna zahvala!

Naznanjamo p. t. odjemalcem toka, da se radi nujne pregradbe voda v omrežju Elektrarne Fala ustavi prihodnjo nedeljo dobava toka od 6. do 17. ure, k čemer izrecno pripomnimo, da se bo odkupilo samo ob brezdežnem vremenu, v slučaju dežja pa se bode to delo preložilo na prihodnjo brezdežno nedeljo.

H. G. WELLS:

Zgodba o nevidnem človeku.

Glas se je nasmejaj.
»Ustrelil bi vas, če bi ne bilo škoda naboja!« je dejal. Pred njim, šest metrov oddaljen, je visel samokres v zraku in meril nanj.

»Torej —?« je rekel Adye in sedel.
»Vstanite!«
Adye je vstal.
»Poslušajte! Ne počenajte neumnosti! Ne pozabite, da vas jaz vidim, vi pa mene ne! Vrnite se v hišo!«
»Ne bo mi odpril!«
»Ne morem pomagati! — Z vami nimam ničesar opraviti!«

Adye si je ponovno pomočil ustnice z jezikom. Nepremično je gledal samokres, ki je visel med nebom in zemljo, šest metrov od njega.

»Kaj naj storim?«
»Odpri vam bol Vrnite se morate!«
»Poskusil bom. Ako mi odpre — ali mi obljubite, da ne bodete vdrlji za menoj?«
»Z vami nimam ničesar opraviti!« —
Kemp je ves prizor opazoval izza okna knjižnice.
»Zakaj ne strelja?« se je čudil.
Jeklo se je zableščalo v solncu.
»Iztrgal mu ga je!« si je dejal.
»Obljubite mi, da ne bodete vdrlji za menoj!« je pravil Adye. »Položaj je ugoden za vas, pa nikar ne tirajte zmag predaleč!«

»Vrnite se! Ne obljubim vam ničesar!«
Adye se je odločil. Obrnil se je in počasi stopal proti hiši z rokami na hrbtu. Kemp je opazil, da je samokres — droben temen predmet — trdo sledil Adyeju — In tedaj je šlo naglo.

Adye se je bliskoma obrnil, planil nazaj in zagrabil po samokresu. Pa zgrešil ga je, vrigel je roke kvišku in padel na obraz. V zraku je izginjala kepa dima. Strela Kemp ni čul. Adye se je premaknil, se naslonil na kolec, padel in obležal nepremičen. —

Vsa čast gospodinjam, ki zahtevajo odločno pri trgovcu domače izdelke «Pekatete». So najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

Praktični Angleži in Amerikanci so se že davno prepričali, da nošnja gumijevih podpetnikov ni samo vsled nizke cene in dolgotrajnosti ekonomična, temveč hasne vsled tega zdravju, ker se telo pri hoji veliko manje pretrese. Pustite si na vaše cevle pritrčiti prave Palma kavčukaste pete ter se boste sami o prednostih prepričali.

PALMA
Kavčuk potpetnike
in potplate

Prednosti!
Ceneje in znatno trajnije nego od koles Varstvo proti vlagi i mrazu!

Domača svinjska mast I^a garantirano čista
v sodih po 200 kg v dežah po 50 in 100 kg v dozah po 1, 3 in 10, dobava dokler traja zaloga brezobvezno po Din. 40— za kg pri večjem odjemu Din. 39— za kg franco tovarna brez amblaže tvrdka

„GLOBUS“ konzervne tovarne, Vrhnika. Slovenija. 2-3 167

Inserirajte!

Enonadstropna hiša Proda se nova hiša z gostilno, inventarjem, tri četiri orala zemljišča v Studencih pri Mariboru pod ugodnimi pogoji. Naslov v upravnistvu. 1-2 168

Dve psici čiste volčje pasme, ena s 4 mladiči, zelo čuječe, se prodate. Zaff v Pobrežju, Ob Dravi 1. 2-3 166

Knjigovodstvo 3-4
tesnopisje
posamezni pouk.
KOVAČ, Krekova ul. 6

Trgovski učenec

14 do 16 let, z dobrim spričevalom, pošten in priden se takoj sprejme v trgovini A. PINTER IN DRUGA, Slov. Bistrica. 171

Nova lekarna v Mariboru

MR. PH. P. ALBANEŽE
uljudno naznanja, da je dne 10. t. m. otvoril

ново lekarno
v Mariboru, Frankopanovi ulici 11.

Oddaja zdravila tudi članom železnice, bolniške blagajne in drug. zavodom

Posebno pripravno za celo okolico na desnem bregu Drave kakor tudi za one, ki se jim mudi na koroški kolodvor. 170

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10
Perje za postelje!